

HIGIENSKA PRIPOROČILA ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE Z VIRUSOM SARS-CoV-2 ZA IZVAJANJE AVTOBUSNEGA JAVNEGA STALNEGA IN POSEBNEGA LINIJSKEGA TER IZVENLINIJSKEGA PREVOZA POTNIKOV (PRIMESTNI, MEDMESTNI, KRAJEVNI) IN MESTNEGA PREVOZA POTNIKOV ČASU EPIDEMIJE COVID-19

10. 07.2020.

Ta priporočila ne veljajo za mednarodni tranzitni avtobusni potniški promet, kadar ta izpolnjuje naslednje pogoje:

- Na ozemlju Republike Slovenije ni vstopnih in izstopnih postaj mednarodnega tranzitnega avtobusnega potniškega prometa. V Republiko Slovenijo vstopijo in izstopijo iste osebe. Prevoznik naj zagotovi seznam potnikov v mednarodnem tranzitnem avtobusnem potniškem prometu. Omogočen naj bo nadzor nad spoštovanjem teh pogojev na vstopnih in izstopnih točkah v oz. iz Republike Slovenije.
- Na ozemlju Republike Slovenije se mednarodni tranzitni avtobusni potniški promet ne ustavlja, razen izjemoma zaradi nujnih fizioloških in zdravstvenih potreb voznika ali potnikov. V tem primeru lahko avtobus istočasno zapusti do največ 5 oseb, ki si ob izstopu razkužijo roke in nadenejo zaščitno masko. Zaščitno masko snamejo ob povratku na avtobus

Vlada Republike Slovenije je izdala sklep št. 18100-22/2020/1 z dne 29. 4. 2020, s katerim je sprejela okvirni načrt sproščanja omejitvenih ukrepov, pri čemer se javni potniški promet sprostí od 11. 05. 2020 dalje. Sprostitev je bila podrobneje urejena z Odlokom o začasní prepovedi, omejitvah in načinu izvajanja javnega prevoza potnikov na ozemlju Republike Slovenije z dne 08. 05. 2020.

Javni promet je dejavnost, ki je z vidika možnosti prenosa okužbe novega koronavirusa SARS-CoV-2 ena najbolj tveganih dejavnosti. Opuščanje ukrepov v javnem prometu lahko vodi v hitro in nenadzorovano širjenje okužbe novega koronavirusa SARS-CoV-

V ta namen podajamo higienska priporočila:

Izvajalci prevozov in potnikov naj upoštevajo vse splošne ukrepe za zaščito pred okužbo z novim koronavirusom: **Preprečevanje okužbe z virusom SARS CoV-2:** <https://www.nijz.si/sl/preprecevanje-okuzbe-z-virusom-sars-cov-2019>.

- **Omejitev vstopa v vozilo.**
 - Osebe z znaki akutne okužbe dihal (povišana telesna temperatura, kašelj, kiha-nje, izcedek iz nosu, bolečine v žrelu...) naj ne uporabljajo sredstev javnega prevoza potnikov.
- **Higiena vozniškega prostora.**
 - V voznikovem delovnem prostoru naj bo nameščeno razkužilo za roke.
 - Voznik naj si pred vstopom v vozilo razkuži roke.
 - Večkrat na dan naj voznik z razkužilom obriše volan, kljuko, gumbe in druge po-vršine, ki se jih dotika z rokami.
- **Zaščita med voznikom in potniki.** V primeru, kjer fizična pregrada ni zagotovljena, naj bo med voznikom in potniki zagotovljena medosebna razdalja 1,5 metra, na način, da bodo sedeži oziroma prostor za voznikom ustrezno označen s prepovedjo sedenja oziroma zadrževanja, za voznika pa je potrebna dodatna zaščitna oprema. Potrebno za-ščitno opremo in njeno združljivost z delovnim procesom voznika (zlasti neposreden stik s potnikom ob nakupu vozovnice in gibanje vseh potnikov ob vstopu mimo voznika) naj presodi pooblaščen zdravnik specialist medicine dela, prometa in športa ali Razširjeni strokovni kolegij za medicino dela, prometa in športa.
- **Vožnja z masko.** Voznik naj ves čas pravilno nosi masko, ki jo menja po potrebi oziroma vsaj na 2 do 3 ure. Maske se med nošenjem ne sme dotikati. Navodila za pravilno namestitvev in odstranitev maske: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uplo-aded/maske2_lektorirano.pdf. Skladno s Sklepom o uporabi ukrepov, ki jih določa Zakon o nalezljivih boleznih (ZNB) z dne 29. 05. 2020 je nošenje mask v javnih prevoznih sredstvih obvezno.
- **Smer gibanja potnikov.** Priporočamo, da so vstopna in izstopna vrata na vozilu označena in ločena. V vozilih, ki imajo več kot ena vrata priporočamo, naj se vstopa le pri sprednjih vratih in izstopa pri ostalih vratih.
- **Nakup vozovnic.** Potnikom priporočamo nakup vozovnic v predprodaji. V primeru, da se prodaja vozovnic v javnem prevoznem sredstvu vseeno izvaja, to pomeni povečano tveganje za prenos okužbe z novim koronavirusom SARS-CoV-2. V primeru prodaje vozovnic v javnem prevoznem sredstvu je za voznika potrebna dodatna zaščitna oprema (glej točko Zaščita med voznikom in potniki).
- **Higiena rok potnikov.** Ob vstopnih/izstopnih vratih avtobusa naj bo nameščeno razkužilo za roke za potnike. Potniki si naj pred vstopom v avtobus razkužijo roke, enako svetujemo tudi ob izstopu.
- **Obvezna uporaba maske za potnike.** Potniki naj ves čas trajanja prevoza uporabljajo masko, ki prekrije nos in usta.
 - V času nošenja maske se je oseba ne sme dotikati, saj bi na tak način lahko prišlo do onesnaženja rok in nevarnosti prenosa okužbe na druge predmete in osebe.
 - Skladno s Sklepom o uporabi ukrepov, ki jih določa Zakon o nalezljivih boleznih (ZNB) z dne 29. 05. 2020 je nošenje mask v javnih prevoznih sredstvih obvezno.

- **Razdalja med potniki.**

Potniki naj med čakanjem na vstop v vozilo in tudi v vozilu vzdržujejo zadostno medosebno razdaljo.

- **Medosebna razdalja:** Glede na podatke iz strokovne literature o povprečnem dosegu virusa, ki se izloča s kihanjem, kašljanjem, glasnim govorjenjem itd., je bila kot varna določena razdalja 1,5 do 2 metra. Večina kužnih kapljic namreč v tem dometu pade na tla in/ali izhlapi. V primeru, da je ta razdalja večja, je tveganje za okužbo manjše. V primeru, da je manjša, se tveganje za okužbo poveča.
- Zato z zdravstvenega vidika priporočamo zagotavljanje medosebne razdalje vsaj 1,5 metra. **V primeru, da je ta razdalja manjša, se tveganje za okužbo poveča.**

- **Higiena vozila.** Potniki naj se čim manj dotikajo katerihkoli površin v avtobusu;

- Vozilo je treba na koncu vožnje (proge), po izstopu vseh potnikov, temeljito prezračiti in še pred začetkom naslednje vožnje razkužiti vse površine, s katerimi so bili potniki lahko v stiku (prijemala in naslonjala za roke in glavo, gumbi za signalizacijo in/ali odpiranje vrat, okna zaradi morebitnega naslanjanja nanje);
- Tekom vožnje je treba zagotavljati intenzivno prezračevanje vozila z zunanjim zajemom zraka, možnosti prezračevanja s kroženjem notranjega zraka v vozilu naj se ne uporablja.
- Najmanj enkrat dnevno je treba vozilo v celoti temeljito očistiti, poleg tega pa še razkužiti vse površine, s katerimi so bili potniki lahko v stiku (prijemala in naslonjala za roke in glavo potnikov, gumbi za signalizacijo in/ali odpiranje vrat, okna zaradi morebitnega naslanjanja nanje).

Obveščanje potnikov. Potnike je treba seznaniti s pravili načina vožnje v času uporabe teh priporočil. Pravila načina vožnje v času uporabe teh priporočil naj bodo nameščena tudi na vidnem mestu na avtobusnih postajah, v prevoznih sredstvih (v obliki infografike) ali pa naj se, v kolikor so prevozna sredstva tehnično tako opremljena, predvajajo na digitalnem zaslonu.

Navedena navodila so podana s higienskega vidika. Natančnejša navodila za delovno mesto voznika poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja na posameznih delovnih mestih v najkrajšem možnem času. Spletna stran medicine dela je dostopna na naslednji povezavi: <https://www.anticovid.zmdps.si/>.

Najpomembnejša pot prenosa novega koronavirusa je preko izločkov iz dihal in preko onesnaženih rok.

Roke, s katerimi smo se dotikali katerihkoli predmetov, so onesnažene, lahko tudi z novim koronavirusom.

Čim prej si jih umijemo ali razkužimo.

Še posebej se z njimi ne dotikamo obraza, ust, nosu in oči, preden jih ne umijemo ali razkužimo.

Opozarjamo, da navkljub upoštevanju vseh predlaganih ukrepov možnost okužbe v vozilu ni popolnoma izključena.

Viri:

- WHO Moving around during the Covid-19 outbreak: <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov-technical-guidance/coronavirus-disease-covid-19-outbreak-technical-guidance-europe/moving-around-during-the-covid-19-outbreak>.
 - Hrvatski zavod za javno zdravstvo- HZZJ: Preporuke za rad u djelatnosti prijevoza putnika auto-busima tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19) <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke-za-rad-u-djelatnosti-prijevoza-putnika-autobusima-tijekom-epidemije-koronavirusa-COVID-19.pdf>.
 - Novedad medidas transporte publico Covid 19 - Detalle novedades y agenda de TMB | Transports Metropolitans de Barcelona. Dostopano s spletne strani 3.5.2020. <https://www.tmb.cat/es/-/novetat-mesures-transport-public-covid-19>.
 - Occupy half the seats and two people standing per m²: the Government's proposal for public transport | Economy | SER chain | AMP. Dostopano s spletne strani 3.5.2020. https://cade-naser.com/ser/2020/04/29/economia/1588176150_390534.html.
 - The Government tries to contain the outbreak and limits public transport to 50% of passengers - Society – World. Dostopano s spletne strani 3.5.2020. <https://www.mundiaro.com/articulo/sociedad/gobierno-trata-contener-brote-limita-transporte-publico-50-pasajeros/20200429230830183243.html>.
 - Coronavirus: Informationen für Mitglieder über die Auswirkungen auf den ÖPNV und den Eisenbahnverkehr. Dostopano s spletne strani 2.5.2020. <https://www.vdv.de/coronavirus-informationen-ueber-die-auswirkungen-auf-den-oepnv.aspx>.
 - Covid-19 : on répond à vos questions ! Dostopano s spletne strani 2.5.2020. <https://www.infotec.be/fr-be/minformer/actualite/C3%A9s/d%C3%A9tails.aspx?idnews=12261>.
 - COVID-19. Dostopano s spletne strani 2.5.2020. http://www.stib-mivb.be/article.html?l=fr&_guid=002eeb34-334b-3810-aea3-aa16619abec2.
- Coronavirus COVID-19. Dostopano s spletne strani 2.5.2020. <https://www.info-coronavi-rus.be/en>